

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 4111 від 17.09.2020
Народні депутати України
Л. Василенко та інші

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про мораторій на видалення зелених насаджень на окремих об'єктах благоустрою населених пунктів»

Відповідно до преамбули проекту «цей Закон встановлює мораторій на видалення зелених насаджень на окремих об'єктах благоустрою населених пунктів». У ньому, зокрема, визначаються: перелік об'єктів благоустрою, на видалення зелених насаджень на яких встановлюється мораторій строком на 5 років; порядок вибіркового видалення окремих зелених насаджень на таких об'єктах; засади здійснення контролю та юридичної відповідальності у відповідній сфері тощо. Крім цього, у ст. 7 «Прикінцеві положення» проекту, зокрема, пропонується визнати таким, що втратив чинність, Закон України «Про мораторій на видалення зелених насаджень на окремих об'єктах благоустрою зеленого господарства м. Києва» від 02.12.2010, яким відповідний мораторій встановлювався строком на 5 років.

Прийняття проекту, на думку суб'єктів права законодавчої ініціативи, «сприятиме припиненню масового винищення зелених насаджень в населених пунктах» (п. 6 пояснювальної записки до нього).

Проект не включений до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2020 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 16.06.2020 № 689-ІХ, а також до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 02.02.2021 № 1165-ІХ.

Головне управління, розглянувши проект, вважає за доцільне висловити щодо його змісту наступні зауваження та пропозиції.

1. У ч. 1 ст. 2 проекту «з метою запобігання масовим проявам видалення зелених насаджень на об'єктах благоустрою, що спричиняє згубні наслідки для природного середовища, санітарно-гігієнічних і рекреаційних умов життя та здоров'я громадян, а також їхнього естетичного виховання» пропонується ввести строком на 5 років мораторій на видалення зелених насаджень у населених пунктах України на таких об'єктах благоустрою: скверах, парках, лісопарках, рекреаційних зонах, лісах; урочищах зі стрімкими схилами; зелених насадженнях прибудинкових територій та територій охоронних зон навколо визначених

об'єктів; берегозахисних ділянках та водоохоронних зонах; островах річок, які знаходяться в межах населених пунктів. З приводу цього зазначимо.

1.1. Звертаємо увагу, що чинне законодавство України вже містить норми, які встановлюють заборону на видалення зелених насаджень. Зокрема, відповідно до ст. 51 Земельного кодексу України (далі – ЗКУ) до складу *«земель рекреаційного призначення належать земельні ділянки зелених зон і зелених насаджень міст та інших населених пунктів, навчально-туристських та екологічних стежок, маркованих трас, земельні ділянки, зайняті територіями будинків відпочинку, пансіонатів, об'єктів фізичної культури і спорту, туристичних баз, кемпінгів, яхт-клубів, стаціонарних і наметових туристично-оздоровчих таборів, будинків рибалок і мисливців, дитячих туристичних станцій, дитячих та спортивних таборів, інших аналогічних об'єктів, а також земельні ділянки, надані для дачного будівництва і спорудження інших об'єктів стаціонарної рекреації»*. Відповідно до ч. 3 ст. 52 ЗКУ *«на землях рекреаційного призначення забороняється діяльність, що перешкоджає або може перешкоджати використанню їх за призначенням, а також негативно впливає або може вплинути на природний стан цих земель»*, у тому числі й діяльність із видалення зелених насаджень. Відповідна заборона діє *постійно* і стосується усіх земель рекреаційного призначення із земельними ділянками зелених зон і зелених насаджень. У проекті ж, на відміну від зазначеного, рекреаційні зони виділяються як окремий об'єкт (абз. 2 ч. 1 ст. 2 проекту) разом із іншими об'єктами благоустрою, що не узгоджується з відповідними положеннями ЗКУ, а заборона на видалення зелених насаджень у них встановлюється на 5 років.

1.2. Відповідно до абз. 4 ч. 1 ст. 2 проекту до об'єктів благоустрою населених пунктів України, на яких вводиться мораторій на видалення зелених насаджень, пропонується віднести *«території охоронних зон навколо об'єктів природно-заповідного фонду та культурної спадщини»*. Звертаємо увагу, що вказані території не належать до об'єктів благоустрою, передбачених у ст. 13 Закону України «Про благоустрій населених пунктів», та мають окремий правовий режим, визначений Законом України «Про природно-заповідний фонд України» (розділ IV «Охоронні зони територій та об'єктів природно-заповідного фонду» (ст. ст. 39-40)). Так, відповідно до ч. 2 ст. 40 цього Закону *«в охоронних зонах не допускається ... розвиток господарської діяльності, яка може призвести до негативного впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду»*, у тому числі й вирубка дерев». Причому такий режим має забезпечуватись постійно, а не лише на 5 років мораторію, як пропонується у проекті.

Аналогічне зауваження стосується й мораторію на видалення зелених насаджень на *території охоронних зон культурної спадщини*. Окрім того, відповідно до ст. 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини» (ч. 1) у відповідній сфері передбачається створення: *«зони охорони пам'яток»* (до якої належать: *«охоронні зони, зони регулювання забудови, зони охоронюваного ландшафту, зони охорони археологічного культурного шару»*), а також *«буферні зони об'єктів всесвітньої спадщини, історичні ареали населених місць»*,

що не узгоджується з віднесенням до об'єктів мораторію лише зелених насаджень «охоронних зон».

Також окремий правовий режим мають і визначені в абз. 5 ч. 1 ст. 2 проекту «водоохоронні» зони, включаючи прибережні захисні смуги, які є природоохоронною територією з режимом обмеженої господарської діяльності (ст. ст. 60-62 ЗКУ, ст. ст. 87-90 Водного кодексу України)

Таким чином, встановлення мораторію лише на визначених у ст. 2 проекту окремих об'єктах благоустрою населених пунктів, не узгоджується із відповідними положеннями ЗКУ, інших законодавчих актів і законів, що може ускладнити їх реалізацію, в тому числі правозастосовчу практику. При цьому, слід врахувати, що заборони, встановлені вказаними законодавчими актами, мають постійний характер, а не діють обмежений період – 5 років, як це передбачається у проекті.

2. Зазначимо, що правове регулювання використання зелених насаджень на території населених пунктів здійснюється відповідно до Закону України «Про благоустрій населених пунктів» (далі – Закон), який визначає поняття «зелені насадження» (зазначимо, що вказаний термін у проекті дублює відповідний термін у Законі), відносить їх до елементів благоустрою, встановлює охорону та вимоги до утримання зелених насаджень, у тому числі, джерела фінансування при їх видаленні (ст. ст. 1, 21, 28, відповідно). Однак у проекті відсутнє посилання на Закон та інші законодавчі акти відповідної сфери (наприклад, закони України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про рослинний світ» та ін.), чим порушується принцип системності законодавства, що знову ж може ускладнити реалізацію відповідних положень законодавства.

Крім цього, частина положень проекту не узгоджується з відповідними положеннями Закону. Зокрема, у ч. 2 ст. 3 проекту передбачається, що «у надзвичайних та аварійних ситуаціях, якщо падіння дерев спричиняє загрозу життю та здоров'ю людей, пошкодженню будівель і споруд, комунікаціям, безпеці дорожнього руху, видалення окремих зелених насаджень проводиться негайно у встановленому порядку без оформлення дозволу». Натомість, у ч. 4 ст. 28 Закону встановлено, що «негайне видалення пошкоджених дерев або кущів (їх частин) може здійснюватися підприємствами, установами, організаціями або громадянами в разі, якщо стан таких пошкоджених зелених насаджень загрожує життю, здоров'ю громадян, а також майну громадян та/або юридичних осіб», а у ч. 3 ст. 28 Закону передбачається, що видалення дерев, кущів, газонів і квітників здійснюється в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

3. Проект у цілому повторює значну частину положень Закону України «Про мораторій на видалення зелених насаджень на окремих об'єктах благоустрою зеленого господарства м. Києва» (далі – Закон від 02.12.2010). Однак звертаємо увагу, що Закон від 02.12.2010 стосувався лише окремих об'єктів благоустрою зеленого господарства м. Києва. У проекті ж пропонується запровадження мораторію на видалення зелених насаджень на об'єктах

благоустрою всіх населених пунктів України. Проте таке поширення територіальної сфери його дії не завжди знаходить своє відображення у проекті. Зокрема, сумнівним виглядає залучення представників центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту та центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища у кожному випадку при складанні акту на видалення зелених насаджень «у надзвичайних та аварійних ситуаціях», як це передбачається у ч. 2 ст. 3 проекту (ч. 2 ст. 3 Закону від 02.12.2010).

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: С. Кузнєцова

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЙВНА

Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B42008E588D01

Дійсний до: 27.05.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/03-2021/73875 від 02.03.2021

415889